

Nr 828

Av herr Sveningsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, med förslag till lag om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet.

(Lika lydande med motion nr 1031 i Andra kammaren)

I proposition nr 106 år 1967 framställes förslag till lag om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet. Bakgrunden till förslaget kan sägas vara förhållandet att antalet sällskapsresor till relativt avlägsna orter starkt ökat under senare år. Samtidigt har s. k. skandalresor i allt högre utsträckning uppmärksamrats. Skandalresornas uppkomst säges i sällskapsreseutredningen möjliggöras av att resorna betalas i förskott av resenärer medan reseföretagen har möjlighet att betala transportföretag, hotell osv. i efterhand. Lagen syftar till att eliminera skandalresornas negativa effekter.

Regeringen kan inte sägas ha presterat en tillfredsställande lösning av problemet. Inga av de förhållanden som direkt bidrar till uppkomsten av skandalresor har undanröjts. Propositionen innebär däremot en mycket allvarlig konkurrensbegränsning inom en starkt expanderande bransch.

Kravet på säkerhet för en summa av minst 200 000 kronor kommer att leda till att små företag i branschen får sina existensmöjligheter så starkt försämrade att många av dem tvingas upphöra med sin verksamhet. Detta leder till att de stora företagen blir otillbörligt gynnade på de små företagens bekostnad. Vidare utgör kravet på säkerhet en spärr mot nyetablering.

Riksdagens andra lagutskott har år 1956 i utlåtande nr 35 i anledning av förslag till utvidgning av tillämpningsområdet för 1953 års lag om konkurrensbegränsning uttalat följande.

De brister i konkurrensen som det här gäller att komma till rätta med kan sägas bottna i två i och för sig skilda förhållanden. Å ena sidan saknar av flera orsaker konsumenterna i tillräcklig grad det prismedvetande, som är en förutsättning för att de skall söka de förmånligaste villkoren vid sina inköp och därmed medverka till effektiv konkurrens. Å andra sidan kan orsaken till en försvagad konkurrens vara att finna i konkurrensbegränsande åtgärder, som vidtagits av företagare eller deras organisationer. Samhällets konkurrensfrämjande verksamhet måste inriktas så, att båda dessa slag av brister i konkurrensförhållandena undanröjes eller i vart fall motverkas.

Det är uppenbart att Kungl. Maj:ts proposition nr 106 år 1967 strider mot ovanstående av riksdagen antagna utskottsuttalande.

Ett förhållande, som ej berörs av departementschefen, är att ett stort antal svenskar kan köpa en utomlands arrangerad resa i ett grannland. Dessa resenärer omfattas ej av det skydd lagförslaget innebär. Om lagen antages kan på grund av ändrade konkurrensförhållanden dylika reseköp komma att öka. Lagen kan alltså i vissa fall leda till att resenärer utsätter sig för större risk än för närvarande att råka ut för reseskandaler.

Lagens värde förringas ytterligare på grund av bestämmelserna om ianspråktagande av ställd säkerhet. I lagförslaget föreskrives att researrangör och reseagent skall ställa säkerhet för ett belopp på minst 200 000 kronor. Dessa medel får tas i anspråk efter prövning av en särskild nämnd, resegarantinämnden. Då nämnden så beslutar äger kommerskollegium göra utbetalningar dels för återbetalning av medel som erlagts för resa vilken blivit inställd, dels för resenärs uppehälle i utlandet och hemresa.

Garantimedel skall, då en s. k. reseskandal inträffar, ej få användas för uppehälle till den avtalade periodens slut utan endast till dess lämpligt färdmedel för återresa anskaffats. Resenären får sålunda ej förbättrade möjligheter att erhålla kompensation för förkortad utomlandsvistelse. Detsamma gäller då t. ex. ett hotellrum ej uppfyller de avtalade kraven. I dessa och liknande fall hänvisas resenären, om frivillig uppgörelse ej kan träffas, till domstol.

Med tanke på de stora negativa effekter som lagstiftningen orsakar synes den ej innebära någon reell förbättring. Den självsanering som pågår inom branschen och som under senare år alltmer intensifierats torde vara fullt tillräcklig för att tillgodose resenärernas intressen. Värdet av den verksamhet som Svenska trafik- och resebranschens auktorisationsnämnd utövar vitsordas av både departementschefen och sällskapsreseutredningen. Under den tid detta auktorisationssystem funnits har bland de auktoriserade företagen s. k. skandalresor ej någon gång inträffat. Auktorisationen innebär bl. a. att säkerhet med i huvudsak samma syfte som föreslås i proposition nr 106 skall ställas för ett belopp av 100 000 kr. för researrangör. Vidare är vissa minimikrav uppställda beträffande utbildning och erfarenhet, allt i syfte att främja sunda affärsmetoder och skydda allmänheten mot missbruk och avarter på reseförsäljningens område. Detta förfarande synes ge resenärerna ett bättre skydd än det som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition.

Här bör även nämnas de åtgärder luftfartsstyrelsen under senare år tillgripit. Vid beviljandet av tillstånd för charterflyg har styrelsen granskat relationerna mellan charterbolag och arrangör. Det har varit särskilt vanligt, dels när nystartade eller för skandinaviska luftfartsmyndigheter okända utländska charterflygbolag slutit kontrakt med icke auktoriserade arrangörer, dels då en kombination av flygbolag och arrangör uppkommit, som icke ansetts ha tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser för den trafik de sökt tillstånd för.

Om vårt yrkande nedan om avslag på propositionen ej vinner riksdagens bifall hemställer vi, under II nedan, att lagen måtte antas med följande ändringar.

Då staten engagerar sig i en verksamhet som sedan flera år med mycket gott resultat utförts av ett branschorgan bör tillses att den statliga insatsen ej spolierar eller på något sätt minskar värdet av det på frivillig väg utförda arbetet. Därför bör de statliga och branschens egna åtgärder att söka eliminera reseskandaler samordnas så, att de kompletterar varandra. Med anledning därav yrkar vi under II a) nedan att säkerhet enligt § 3 i lagen skall gälla minst 100 000 kr.

Departementschefen har i propositionen uttalat sig om innebörden av andra meningen i § 3 vilken lyder: »Om synnerliga skäl föreligger, äger kollegiet fastställa säkerheten till lägre belopp än 200 000 kronor eller helt efterge kravet på säkerhet.» Som exempel på ett dylikt fall anför departementschefen »att någon tillfälligtvis här i landet låter försälja enstaka biljetter till sällskapsresa anordnad utomlands». Undantagsfallen avses således bli mycket starkt begränsade. Detta innebär, som vi ovan anför, att många företags existensmöjligheter försvinner. Med hänsyn till detta hemställer vi under II b) nedan, att kommerskollegium bör få rätt att efter prövning nedsätta kravet på säkerhet då detta med hänsyn till verksamhetens art och omfattning framstår som obilligt. Som exempel på fall där nedsättning av säkerhetsbeloppet för företaget bör komma i fråga kan nämnas de förhållandevis små företag som anordnar bussresor för mindre grupper, ofta medlemmar i föreningar.

Med hänvisning till ovanstående och riksdagens uttalanden i frågor om näringsfrihet och konkurrensbegränsningar hemställs,

att riksdagen måtte

I. avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 106 år 1967;

II. om yrkandet under I. ej bifalles besluta

a) att säkerhet enligt § 3 i lagen skall gälla minst 100 000 kronor,

b) att kommerskollegium efter prövning äger nedsätta kravet på säkerhet, då detta med hänsyn till verksamhetens art och omfattning framstår som obilligt.

Stockholm den 25 april 1967

Ragnar Sveningsson (h) Roland Lundberg (h) Gunvor Stenberg (h)